

Zapisování částečné úhrady pohledávky (resp. závazku) do deníku příjmů a výdajů

Částečnou úhradu pohledávky nebo závazku obsahujícího DPH lze (z pohledu plátce DPH) zaznamenat dvojím způsobem:

- v deníku se přednostně vypořádá s pohledávkou či závazkem z titulu DPH a až zbylá část se запиše do příslušného sloupce příjmů či výdajů
- částečná úhrada se zaznamená přednostně do příslušného sloupce příjmů či výdajů a až nakonec se vypořádá DPH

PŘÍKLAD

1. Dodavatel fakturuje odběrateli za dodávku zboží (cena bez daně 400 000 Kč, DPH 21 % = 84 000 Kč)	484 000 Kč
2. Částečná úhrada faktury - první splátka (výpis z BÚ)	200 000 Kč
3. Doplacena zbývající část faktury (výpis z BÚ)	284 000 Kč

Řešení u kupujícího:**varianta A**

Číslo	Text	Peněž. prostředky v hotovosti		Peněž. prostředky na bank. účtech		Průběžné položky		Příjmy zahrnov. do ZD	Výdaje odčítatel. od ZD	Příjmy nezahrn. do ZD	Výdaje neodčítatel. od ZD	
		příjem	výdej	příjem	výdej	příjem	výdej					
a	b	c	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
		1. splátka				200 000				116 000		84 000
		2. splátka				284 000				284 000		

varianta B

Číslo	Text	Peněž. prostředky v hotovosti		Peněž. prostředky na bank. účtech		Průběžné položky		Příjmy zahrnov. do ZD	Výdaje odčítatel. od ZD	Příjmy nezahrn. do ZD	Výdaje neodčítatel. od ZD	
		příjem	výdej	příjem	výdej	příjem	výdej					
a	b	c	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
		1. splátka				200 000				200 000		
		2. splátka				284 000				200 000		84 000

Řešení u prodávajícího:**varianta A**

Číslo	Text	Peněž. prostředky v hotovosti		Peněž. prostředky na bank. účtech		Průběžné položky		Příjmy zahrnov. do ZD	Výdaje odčítatel. od ZD	Příjmy nezahrn. do ZD	Výdaje neodčítatel. od ZD	
		příjem	výdej	příjem	výdej	příjem	výdej					
a	b	c	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
		1. splátka			200 000				116 000		84 000	
		2. splátka			284 000				284 000			

varianta B

Číslo	Text	Peněž. prostředky v hotovosti		Peněž. prostředky na bank. účtech		Průběžné položky		Příjmy zahrnov. do ZD	Výdaje odčítatel. od ZD	Příjmy nezahrn. do ZD	Výdaje neodčítatel. od ZD	
		příjem	výdej	příjem	výdej	příjem	výdej					
a	b	c	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
		1. splátka			200 000				200 000			
		2. splátka			284 000				200 000		84 000	

SHRNUTÍ

V případě, že všechny úhrady neproběhnou ve stejném zdaňovacím období, potom je z hlediska daňové optimalizace u úhrad pohledávek zpravidla vhodnější použít první variantu, u úhrad závazků naopak variantu druhou.

ÚLOHA 4.2.3

1. Firma A fakturuje firmě B za prodej zboží: 302 500 Kč
(cena bez daně 250 000 Kč, DPH 21 % = 52 500 Kč)
2. Faktura byla hrazena postupně (vždy na účet):
- 1. splátka 52 500 Kč
 - 2. splátka 100 000 Kč
 - 3. splátka 150 000 Kč

ÚKOL č. 1: Zaznamenejte do deníku příjmů a výdajů jednotlivé úhrady z pohledu firmy A.

Číslo	Text	Peněž. prostředky v hotovosti		Peněž. prostředky na bank. účtech		Průběžné Položky		Příjmy zahrnov. do ZD	Výdaje odčitatel. od ZD	Příjmy nezahrn. do ZD	Výdaje neodčitatel. od ZD
		příjem	výdej	příjem	výdej	příjem	výdej				
a	b	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

ÚKOL č. 2: Zaznamenejte do deníku příjmů a výdajů jednotlivé úhrady z pohledu firmy B.

Číslo	Text	Peněž. prostředky v hotovosti		Peněž. prostředky na bank. účtech		Průběžné Položky		Příjmy zahrnov. do ZD	Výdaje odčitatel. od ZD	Příjmy nezahrn. do ZD	Výdaje neodčitatel. od ZD
		příjem	výdej	příjem	výdej	příjem	výdej				
a	b	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

Poznámka:

Zamyslete se nad tím, který z výše uvedených postupů by byl výhodnější (pro firmu A i B) z hlediska optimalizace základu daně z příjmů, a to za předpokladu, že třetí splátka by byla uhrazena až v následujícím zdaňovacím období.

ÚLOHA 4.2.4

ÚKOL: Jak by vypadalo zapsání jednotlivých plateb z předchozího příkladu za předpokladu, že předmětem nákupu nebylo zboží, ale automobil.

Číslo	Text	Peněž. prostředky v hotovosti		Peněž. prostředky na bank. účtech		Průběžné Položky		Příjmy zahrnov. do ZD	Výdaje odčitatel. od ZD	Příjmy nezahrn. do ZD	Výdaje neodčitatel. od ZD
		příjem	výdej	příjem	výdej	příjem	výdej				
a	b	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

4.2.2.3 Uzavření daňové evidence

Poplatník vedoucí daňovou evidenci má povinnost k poslednímu dni zdaňovacího období **zjistit skutečný stav jednotlivých druhů majetku a závazků** a o zjištěných skutečnostech vyhotovit soupisy. Zjištěné skutečné stavy je třeba porovnat s evidencí na skladních kartách, inventárních kartách, pokladní knize a další pomocné evidenci.

V případě zjištění inventarizačních rozdílů v neprospěch skutečného stavu (tj. mank, popř. škod) je třeba řešit, zda tento rozdíl nemá vliv na základ daně. Například u mank nebo škod na zásobách se vychází ze ZDP, kde je uvedeno, že **za daňové výdaje nelze uznat zejména manka a škody přesahující náhrady** (s výjimkou škod vzniklých živelní pohromou nebo škody způsobené podle potvrzení policie naznamáným pachatelem, které jsou vždy daňově uznatelné).

Manko nebo škoda (kromě výše uvedených výjimek) **přesahující náhradu musí zvyšovat základ daně, pokud výdaje na pořízení zásob byly uplatněny jako daňové výdaje.**

Na konci roku se musí dále zjistit následující údaje:

- ❑ souhrnné částky daňových příjmů a daňových výdajů, v členění potřebném pro zjištění základu daně z příjmů
- ❑ zůstatky peněžních prostředků na bankovním účtu a v pokladně
- ❑ stavy nevyrovnaných (neuhrazených) pohledávek a závazků
Poznámka: Tyto stavy je nutné inventarizovat, tj. ověřit se skutečností. Při této inventarizaci se může například zjistit, že v knize pohledávek a závazků je některá faktura evidována jako nezaplacená, ale ve skutečnosti došlo k úhradě faktury v hotovosti. V takovém případě by došlo ke zkrácení výsledku hospodaření podnikatele, neboť zaplacená faktura měla být zapsána v peněžním deníku.
- ❑ kurzové rozdíly u bankovních účtů vedených v cizích měnách a valutových pokladen
Při přepočtu z cizí měny na Kč mohou podnikatelé vedoucí daňovou evidenci použít dva postupy:
 1. *Přepočítávat částky v cizí měně na české koruny již v průběhu roku při jednotlivých úhradách aktuálním kurzem ČNB nebo pevným kurzem, který platí po určité období, jeho délku si stanoví firma sama (tento postup se uplatňuje též v účetnictví).*
 2. *Během roku vést evidenci pouze v cizích měnách a přepočet na Kč provést až po skončení kalendářního roku tzv. jednotným kurzem, který se stanoví jako průměr směnného kurzu ČNB k poslednímu dni každého měsíce zdaňovacího období.*
Tento způsob je dle našeho názoru nepraktický především z toho důvodu, že podnikatelé nemohou v průběhu roku kontrolovat vývoj hospodaření firmy.

Výsledek hospodaření za zdaňovací období se zjistí ke dni uzavření složek daňové evidence jako rozdíl součtu zdanitelných příjmů a součtu daňových výdajů.

Úpravy rozdílu mezi příjmy a výdaji na daňový základ

Zdanitelné příjmy, zapsané v deníku příjmů a výdajů, **se zvyšují o nepeněžní příjmy**, které ovlivňují základ daně, a to zejména o:

- čerpání zákonných rezerv

PŘÍKLAD

Podnikatel vytvořil v minulých dvou zdaňovacích obdobích rezervu na opravu budovy ve výši 400 tis. Kč. Oprava byla v průběhu tohoto zdaňovacího období provedena a kompletně dokončena, její cena činila 360 tis. Kč.

Řešení:

Oprava budovy (360 tis. Kč) byla zapsána do daňových výdajů, proto se musí na konci období zvýšit zdanitelné příjmy vykázané v peněžním deníku o čerpání zákonné rezervy (celých 400 tis. Kč, protože oprava byla dokončena).

- zdanitelné věcné dary přijaté v souvislosti s podnikáním
- nepeněžní příjmy ze zápočtu pohledávek a závazků (viz další strana)

Daňové výdaje, zapsané v deníku příjmů a výdajů, **se upravují o nepeněžní výdaje**, tj. výdaje, které se v příslušném zdaňovacím období neprojeví jako úbytek peněžních prostředků, ale snižují základ daně.

Jedná se například o:

- odpisy hmotného majetku

PŘÍKLAD

Podnikatel nakoupil automobil za 280 000 Kč.

Řešení:

Tento výdaj bude v deníku zapsán jako nedaňový, protože se jedná o pořízení DHM. Odpis auta se zapíše jako nepeněžní výdaj, který zvýší daňové výdaje (tj. sníží základ daně).

Poznámka: Na rozdíl od účetních jednotek podnikatelé vedoucí daňovou evidenci si nemohou stanovit sami hranici pro zařazení do DHM, ale musí respektovat limit stanovený ZDP, tj. v současné době 40 000 Kč.

- zůstatkovou cenu vyřazovaného hmotného majetku

PŘÍKLAD

Podnikatel prodal osobní automobil pořízený za 510 000 Kč, který byl již odepsán ve výši 446 000 Kč.

Řešení:

Na konci zdaňovacího období v rámci úpravy rozdílu mezi příjmy a výdaji se daňové výdaje zvýší o zůstatkovou cenu prodaného automobilu, tj. o 64 000 Kč.

- tvorbu zákonných rezerv
- časové rozlišení úplaty u finančního leasingu
- nepeněžní výdaje ze zápočtů pohledávek a závazků

4.2.2.4 Zápočet pohledávek a závazků v daňové evidenci

V praxi bývá poměrně častým jevem, že podnikatel má vůči stejnému subjektu zároveň pohledávky i závazky (např. protože si vzájemně fakturují svoje výkony). V takových případech lze úhradu řešit vzájemným zápočtem, tj. aniž by docházelo k přesunu peněžních prostředků mezi bankovními účty.

PŘÍKLAD

Podnikatel Jan Petříček přijal fakturu od společnosti FRANCESKA, s. r. o., za nákup zboží ve výši 150 000 Kč. Současně této společnosti vyfaktoval za poskytnutou službu 100 000 Kč. Obě strany se dohodly na vzájemném zápočtu ve výši 100 000 Kč, rozdíl ve výši 50 000 Kč p. Petříček uhradil převodem z účtu.

Řešení:

Uhrazená částka 50 000 Kč bude zaznamenána do deníku jako daňový výdaj. Vzájemný zápočet ve výši 100 000 Kč bude řešen jako zvýšení nepeněžních příjmů i výdajů zahrnovaných do základu daně.

V tomto případě neměl vzájemný zápočet vliv na výši základu daně z příjmů, v řadě jiných případů však jeho výši ovlivnit může. Proto je třeba každý případ posuzovat individuálně, aby nebyl zkrácen základ daně (daňový dopad totiž musí být stejný, jako kdyby k platbám došlo v plné výši – bez využití vzájemného zápočtu).

PŘÍKLADY vzájemných zápočtů pohledávek a závazků

- **faktura přijatá za nákup DHM a faktura vystavená za prodej zboží**
 - platba za nákup DHM by byla nedaňovým výdajem, přijatá úhrada za prodej zboží by byla daňovým příjmem = zvýšení základu daně
- **faktura přijatá za službu a splátka poskytnuté půjčky**
 - platba za službu by byla daňovým výdajem, splátka poskytnuté půjčky nedaňovým příjmem = snížení základu daně
- **faktura přijatá za nákup dlouhodobého majetku a splátka poskytnuté půjčky**
 - platba za nákup DHM by byla nedaňovým výdajem, splátka poskytnuté půjčky nedaňovým příjmem = základ daně se nezmění

ÚLOHA 4.2.5

Pan Jan Balík, předmět činnosti - autodoprava. Vede daňovou evidenci příjmů a výdajů. Je plátcem DPH. K 1. 1. 2019 měl v obchodním majetku zařazen osobní automobil Škoda Octavia Combi a nákladní automobil Liaz, viz níže uvedené karty:

Název DHM:	Osobní automobil Škoda Octavia		
Požizovací cena:	540 000 Kč	Datum zařazení:	14. 9. 2017
Způsob odpisování:	rovnoměrný	Datum a způsob vyřazení:	
Odpisová skupina:	2		
Rok	Roční odp. sazba	Odpis v Kč	Zůstatková cena
2017	11,0	59 400,-	480 600,-
2018	22,25	120 150,-	360 450,-
2019	22,25